

**De Invloed van de Relatie Tussen Slachtoffer en Dader op de Erkenning en Victim
Blaming van een Slachtoffer bij Seksueel Grensoverschrijdend Gedrag**

Jildou Peeters

Studentnummer: s4373731

Afdeling Psychologie, Rijksuniversiteit Groningen

PSB3A-BT15: Bachelor These

Supervisor: dr. Coby Gerlsma

Tweede beoordelaar: dr. Pierre Cavalini

In samenwerking met: Renske Nordkamp, Simon Koopman, Fenna Russchen, Jasper Boerma
en Bo Leisink

4 juli 2023

Disclaimer

Een scriptie is een proeve van bekwaamheid voor studenten. De goedkeuring van de scriptie is het bewijs dat de student over voldoende onderzoeks- en rapportagevaardigheden beschikt om af te studeren, maar biedt geen garantie voor de kwaliteit van het onderzoek en de resultaten van het onderzoek als zodanig, en de scriptie is daarom niet per se geschikt als academische bron om naar te verwijzen. Als u meer wilt weten over het in deze scriptie besproken onderzoek en de daarop gebaseerde publicaties waarnaar u zou kunnen verwijzen, neem dan contact op met de genoemde begeleider.

The Influence of the Relationship Between Victim and Perpetrator on the Recognition and Victim Blaming of a Victim in Sexually Transgressive Behavior

Abstract

While sexual transgressive behavior in itself can cause several mental problems, a lack of recognition and the occurrence of victim blaming can worsen this even further. When recognition for a victim is present, they feel heard and can share their own experiences without this being distorted, downplayed, or truncated. According to Christie (1986), victims who conform to the image of "the ideal victim" are granted a higher degree of recognition. This research focuses on the influence of one of the criteria for an "ideal victim". This research looked at the influence of the relationship between perpetrator and victim on the degree of recognition and victim blaming among victims of sexual transgressive behavior. The aim of this research is to gain more insight into how this relationship can affect the perception of the observer and the tendency to victim blame. The hypothesis was that a victim of an acquainted perpetrator would receive a lower degree of recognition and more negative social reactions than a victim of a stranger. Moreover, they are also expected to receive more blame for the crime. This hypothesis was examined using an online experimental vignette study (N=45), in which the perpetrator-victim relationship (acquaintance/stranger) was manipulated. The respondents were randomly assigned to one of the two conditions. After reading a case description, respondents completed a recognition and victim blaming questionnaire. The results of this study showed no significant result for both victim blaming and recognition. In line with the hypothesis, a negative relationship has been found between degree of recognition and victim blaming. Although no significant result in the main hypothesis has been found, this study does highlight the importance of further research on this topic.

Keywords: perpetrator-victim relationship, acquaintance, stranger, victim blaming, degree of recognition, sexual transgressive behavior, perception

Samenvatting

Hoewel seksueel grensoverschrijdend gedrag op zichzelf al kan zorgen voor verscheidene mentale problemen, kan een gebrek aan erkenning en het optreden van victim blaming dit nog verder verergeren. Er is sprake van erkenning van een slachtoffer op het moment dat diegene zich gehoord voelt en eigen ervaringen kan delen zonder dat dit verdraait, gebagatelliseerd of afgekapt wordt. Volgens Christie (1986) krijgen slachtoffers die voldoen aan het beeld van “het ideale slachtoffer” een hogere mate van erkenning toegekend. Dit onderzoek richt zich op de invloed van één van de criteria voor een “ideaal slachtoffer”. Tijdens dit onderzoek is gekeken naar de invloed van de relatie tussen dader en slachtoffer op de mate van erkenning en victim blaming bij slachtoffers van seksueel grensoverschrijdend gedrag. Het doel van dit onderzoek is om meer inzicht te krijgen in hoe deze relatie van invloed kan zijn op de perceptie van de waarnemer en de neiging tot victim blaming. De hypothese was dat een slachtoffer van een bekende dader een lagere mate van erkenning en meer negatieve sociale reacties zou ontvangen. Bovendien wordt er ook verwacht dat zij meer de schuld krijgen van het delict. Deze hypothese is gemeten aan de hand van een online experimentele vignetstudie (N=45), waarbij de dader-slachtoffer relatie (bekende/onbekende) werd gemanipuleerd. De respondenten werden random aan één van de condities toegewezen. Na het lezen van een casus vulden de respondenten een erkennings- en victim blaming vragenlijst in. De resultaten van dit onderzoek lieten voor echter voor zowel victim blaming als erkenning geen significante resultaten zien. In lijn met de hypothese is er wel een negatief verband gevonden tussen mate van erkenning en victim blaming. Hoewel er geen significant resultaat is gevonden voor de hoofdhypothese, benadrukt dit onderzoek wel het belang van verder onderzoek rondom dit onderwerp.

Sleutelwoorden: dader-slachtoffer relatie, victim blaming, mate van erkenning, seksueel grensoverschrijdend gedrag, perceptie

De Invloed van de Relatie Tussen Slachtoffer en Dader op de Erkenning en Victim

Blaming van een Slachtoffer bij Seksueel Grensoverschrijdend Gedrag

Hoewel seksueel grensoverschrijdend gedrag al meerdere jaren op de maatschappelijke, beleids- en politieke agenda's en in de media staat, blijkt uit de huidige cijfers dat deze aandacht nog steeds van belang is. Uit onderzoek is gebleken dat 1,8 miljoen mensen in Nederland in het jaar 2022 te maken hebben gekregen met seksueel grensoverschrijdend gedrag (CBS, 2022). Dit is een significante stijging ten opzichte van het jaar 2020. Toch representeren deze aantallen hoogstwaarschijnlijk slechts een deel van de daadwerkelijke voorvallen rondom seksueel grensoverschrijdend gedrag. Seksueel grensoverschrijdend gedrag blijkt één van de meest onder-gerapporteerde misdaden te zijn (Gilmore & Pittman, 1993; Gregory & Lees, 1999; Kelly, 2002; Mack, 1998; Musah et al., 2012). Dit komt mogelijk doordat slachtoffers onvoldoende erkend en gesteund worden door mensen uit de maatschappij (Spencer et al., 2017). Het doel van dit onderzoek is om te kijken naar de mate van erkenning en victim blaming die wordt toegekend aan slachtoffers van seksueel grensoverschrijdend gedrag door waarnemers.

Seksueel grensoverschrijdend gedrag

Zowel in de huidige literatuur als in de literatuur in het verleden, worden er verschillende definities gebruikt voor seksueel grensoverschrijdend gedrag. Met name de media spelen hier een aanzienlijke rol in. Toch zijn er drie factoren die in de meeste literatuur een belangrijke rol spelen in de definitie van seksueel grensoverschrijdend gedrag. Er moet sprake zijn van een seksuele handeling, waarbij manieren gebruikt worden door de dader om deze seksuele handeling daadwerkelijk uit te voeren en deze handeling moet zonder toestemming van het slachtoffer zijn (Cook et al., 2011). Om verkrachting of aanranding te kunnen aan te tonen, is het volgens de huidige wetten niet langer noodzakelijk om te kunnen bewijzen dat er sprake was van dwang, bedreiging of geweld. Nu is de verdachte al strafbaar

op het moment dat er kan worden aangetoond dat de andere partij er niet mee in stemde. In dit onderzoek ligt de nadruk op aanranding.

Onderzoek wijst uit dat seksueel grensoverschrijdend gedrag een negatieve impact heeft op de mentale gezondheid van slachtoffers (Creighton & Jones, 2012; Holland et al., 2016; Mushtaq et al., 2015;; Wadsworth & Records, 2013). Uit een onderzoek van Río en Valle (2016) blijkt dat dit geldt voor alle vormen van seksueel grensoverschrijdend gedrag (van aanranding tot verkrachting). Verscheidene mentale problemen waaronder depressie (Capitaine et al., 2011; Street et al., 2007), post-traumatisch stress stoornis (Breiding et al., 2014; Elklit & Christiansen, 2013; Jina & Thomas, 2013) en angststoornis (Hutchings & Dutton, 1997; Mushtaq et al., 2015) zijn in verband gebracht met verschillende vormen van seksueel grensoverschrijdend gedrag (waaronder aanranding). Wegens deze mogelijke gevolgen is het van belang dat hier onderzoek naar gedaan blijft worden.

Erkenning van het slachtoffer

Naast de (mentale) schade die seksueel grensoverschrijdend gedrag op zichzelf al kan opleveren (Hoertel et al., 2012), speelt gebrek aan erkenning van een slachtoffer ook een belangrijke rol in de ervaring van het delict en in hoeverre iemand zichzelf als slachtoffer ziet (Fohring, 2018). Er kan worden gesproken van erkenning op het moment dat een slachtoffer zich gehoord voelt. Dit betekent dat een slachtoffer zijn of haar verhaal kan doen (zowel bij naasten als bij mensen die bijvoorbeeld zijn betrokken bij het rechtssysteem), zonder dat dit verhaal wordt verdraaid, gebagatelliseerd of afgekapt wordt. Daarnaast is het van belang dat het slachtoffer ook (positieve) feedback krijgt waaruit blijkt dat er daadwerkelijk geluisterd is (Bosma, 2020). Huidig onderzoek laat zien dat het krijgen van erkenning belangrijk is voor het herstel van het slachtoffer na het ervaren van seksueel grensoverschrijdend gedrag (Sommer et al., 2017).

Het ideale slachtoffer

Een belangrijk onderdeel voor de totstandkoming van erkenning, is herkenning (Bosma, 2020). Hierbij speelt het concept “het ideale slachtoffer” (Christie, 1986) een belangrijke rol. Wanneer er wordt gesproken over “het ideale slachtoffer”, gaat het om de mate waarin en het gemak waarmee een slachtoffer als zodanig wordt erkend door een waarnemer. Volgens Christie (1986) kunnen er vijf attributen worden toegewezen aan “het ideale slachtoffer”. Het slachtoffer is volgens Christie: (1) zwak, (2) was bezig met een respectabel project, (3) kan niet schuldig worden bevonden voor waar ze was (bijvoorbeeld gedurende de dag). Bovendien hangt het beeld van het slachtoffer ook samen met het ideale beeld van de dader. De dader wordt als groot en slecht wordt gezien (4) en heeft geen persoonlijke relatie met het slachtoffer (een onbekende) (5). Op het moment dat een slachtoffer voldoet aan dit stereotiepe beeld van een slachtoffer, is het voor de buitenwereld gemakkelijker om iemand als slachtoffer te zien en daardoor ook te erkennen.

Victim blaming

Na een aangifte van seksueel grensoverschrijdend gedrag kan het voorkomen dat er wordt getwijfeld aan het feit of hetgeen dat is voorgevallen daadwerkelijk onvrijwillig was. Dit kan ervoor zorgen dat het slachtoffer zelf door buitenstaanders (mede)verantwoordelijk wordt gehouden voor seksueel grensoverschrijdend gedrag (Bieneck & Krahe, 2010; Gordon & Riger, 2011). Dit concept wordt ook wel aangeduid met ‘victim blaming’ (van der Aa & Okur, 2011). Victim blaming kan zorgen voor een verminderd gevoel van erkenning bij het slachtoffer en een versterkt geloof dat hen zelf schuldig gevonden kan worden voor het delict (Ryan, 1976). Wanneer mensen de schuld bij het slachtoffer leggen, kunnen zij zichzelf en hun gedrag zoveel mogelijk te distantiëren van het feit dat ook zij een slachtoffer zouden kunnen worden (Ryan, 2011). Dit fenomeen kan onder andere uitgelegd worden door middel van de Just world theory (Furnham, 2003). Deze theorie stelt dat goede dingen gebeuren bij goede mensen. Op het moment dat er iets slechts gebeurt bij een goed persoon, is dit in strijd

met deze kijk op de wereld. Hierdoor kan het zijn dat mensen zelf het gevoel hebben ook risico te lopen om slachtoffer te raken (University of Gothenberg, 2020). Om deze angst te verminderen, gaan de waarnemers opzoek naar factoren die het seksueel grensoverschrijdend gedrag zouden kunnen hebben uitgelokt, waardoor de schuld kan worden toegekend aan het slachtoffer (Subbs-Richardson et al., 2018).

Net als het geval is bij een gebrek aan erkenning, kunnen er ook mentale problemen optreden wanneer een slachtoffer te maken krijgt met victim blaming (Wilson et al., 2022). Zo zijn er meerdere studies die een associatie hebben gevonden tussen PTSS en victim blaming (Sigurvinsdottir & Ullmann, 2015; Ullman et al., 2007).

Victim blaming en erkenning

Hoewel de link tussen victim blaming erkenning complex kan zijn, blijkt uit onderzoek wel dat mensen die het slachtoffer de schuld geven van het delict, minder erkenning toe kennen aan het slachtoffer (Ryan, 1976). Een mogelijke verklaring voor deze relatie tussen victim blaming en erkenning, is dat mensen die een hogere mate van erkenning tonen, ook beter in staat zijn om de complexiteit van seksueel grensoverschrijdend gedrag te begrijpen en daardoor de verantwoordelijkheid bij de dader leggen (Han et al., 2022). Misvattingen en vooroordelen kunnen daarentegen er juist voor zorgen dat er minder erkenning bestaat voor het slachtoffer en dat het slachtoffer meer schuld toegeschoven krijgt (Kogut, 2011).

Verkrachtingsmythes

De mate van erkenning en victim blaming is onder andere afhankelijk van het geloof in verkrachtingsmythes (Wheatcroft et al., 2009). Wanneer er in de literatuur wordt gesproken over verkrachting, komen vaak meerdere mythes rondom verkrachting naar boven. Lonsway en Fitzgerald (1994) omschrijven verkrachtingsmythes ook wel als: 'houdingen en overtuigingen die in de meeste gevallen niet juist blijken te zijn, maar die vaak door de

meerderheid van de mensen wel aangehouden wordt, waarmee seksueel grensoverschrijdend gedrag ontkend en soms zelfs gerechtvaardigd wordt’.

Onderzoeken die zich bezig hebben gehouden met verkrachtingsmythes, hebben zich voornamelijk gefocust op de factoren die vereist zouden zijn om te kunnen spreken van een “ideaal slachtoffer” (Christie, 1986). Deze factoren dragen bij aan wat bekendstaat als een ‘real rape script’ (Coller & Resick, 1987; Kahn et al., 1994). Een script is een voorbeeld van hoe gebeurtenissen normaal gesproken verlopen (Schank & Abelson, 1979). Een verkrachting wordt gezien als een ‘real rape script’ wanneer er wordt voldaan aan deze kenmerken. Deze kenmerken zijn onder andere dat de dader een onbekende is, dat het grensoverschrijdende incident niet in huiselijke kringen plaatsvindt en dat er aantoonbaar geweld heeft plaatsgevonden (Horvath and Brown, 2009; Littleton & Dodd, 2016; Kahn, 2004). Desalniettemin blijkt dat de meerderheid van de verkrachtingen hier niet aan voldoet (Kahn et al., 1994; McWhorter et al., 2009; Williams, 1984).

Hoewel er al een verschuiving zichtbaar is in de recente literatuur naar onderzoeken die kijken naar scenario’s die afwijken van dit script (Ryan, 2011), blijft het ‘real rape script’ nog steeds in beeld (Korn & Efrat 2004; Franiuk et al. 2008; Mahria 2008). Het is aannemelijk dat deze verkrachtingsmythes (bewust of onbewust) ook worden aangenomen door mensen in de omgeving van het slachtoffer en mensen die betrekking hebben op het strafproces (zoals een politieambtenaar). Dit blijkt ook uit een onderzoek van Krahe en collega’s (2007) waaruit blijkt dat adolescenten zich nog steeds vasthouden aan het real rape script. Door de instandhouding van het stereotiepe beeld van een slachtoffer worden de verkrachtingen die niet volgens dit scenario verlopen, minder vaak gemeld en zullen mensen minder snel geneigd zijn om hun verhaal te doen (McMillan & Thomas, 2009).

De invloed van de relatie tussen dader en slachtoffer op de mate van erkenning en victim blaming

Een van de verkrachtingsmythes die mogelijk een rol speelt in de mate van erkenning en victim blaming (Nederlands Jeugdinstituut, 2022) van een slachtoffer is de dader-slachtoffer relatie. Literatuur suggereert dat er een aanzienlijk verschil is tussen seksueel grensoverschrijdend gedrag door een bekende of seksueel grensoverschrijdend gedrag door een onbekende (Friis-Rødel et al., 2021). Eerder onderzoek heeft uitgewezen dat de meeste daders van seksueel grensoverschrijdend gedrag een onbekende waren voor hun slachtoffer (Mulvihill et al., 1969). In tegenstelling tot het onderzoek van Mulvihill et al. (1969) is in andere, recente studies wel gebleken dat het merendeel van de daders een bekende is van het slachtoffer (Brecklin & Ullman, 2002; Gajmer, 2020; Jones et al., 2004; Khatua & Cambria, 2018; Tjaden & Thoennes, 2006). Met een bekende kunnen verschillende mensen worden aangeduid zoals: een vriend, een familielid, een collega etc. (Grubb & Turner, 2012).

In een aantal studies is naar voren gekomen dat buitenstaanders meer erkenning hebben voor een slachtoffer van een bekende dader, dan voor een slachtoffer met een onbekende dader. Hierbij wordt de schuld vaker toegekend aan slachtoffers van een onbekende dader (Bendixen et al., 2014; Hine & Murphy, 2019).

Uit ander onderzoek daarentegen is gebleken dat slachtoffers die dicht bij de dader staan een groter risico lopen op een gebrek aan erkenning (Gravelin et al., 2019; Grubb & Harrower 2008; Hockett et al., 2016; Perssons & Dhingra, 2022). Hierbij wordt dus meer schuld toegekend aan slachtoffers van een bekende dader. Naast deze onderzoeken, is er ook een meta-analyse gedaan door Persson en Dhingra (2022), waarbij gekeken is naar studies rondom dit onderwerp. Ook bij deze meta-analyse kwam naar voren dat het slachtoffer van een bekende dader minder erkenning kreeg. Wanneer de dader een bekende is voor het slachtoffer, kan dit leiden tot een bias in het beoordelen van het slachtoffer. Als de dader bijvoorbeeld een vriend of familielid is, kan deze bias ervoor zorgen dat er meer verantwoordelijkheid wordt geschoven op het slachtoffer (Bell et al., 1994). Dit kan

voortkomen uit loyaliteit aan de dader of de angst voor verstoring van sociale relaties. Dit kan ervoor zorgen dat het slachtoffer zich nog meer geïsoleerd en eenzaam voelt (Niemi & Young, 2016). Ook dit kan een rol spelen in de ervaring van erkenning en de mate van victim blaming.

Hoewel er meerdere studies naar dit onderwerp zijn gedaan, is er binnen de beschikbare literatuur nog geen volledige overeenstemming. Het gebruik van verschillende verkrachtingsscenario's zou een mogelijke verklaring zijn voor het vinden van inconsistente resultaten (Whatley, 1996). Een onderzoek van Strömwall et al. (2013) noemt bijvoorbeeld dat een gebrek aan erkenning voornamelijk komt doordat de respondenten vinden dat het slachtoffer geen verstandige keuzes maakt. Dit kan bijvoorbeeld het binnenlaten van een onbekende zijn, waarbij het niet per se om de verkrachting zelf gaat, maar door het binnen laten.

In de huidige literatuur rondom de relatie tussen dader en slachtoffer in de mate van erkenning van het slachtoffer, is voornamelijk onderzoek gedaan naar verkrachting, terwijl er nog weinig literatuur beschikbaar is over betasting. Naar verwachting is er sneller erkenning voor een slachtoffer van verkrachting dan van aanranding door de ernst van het misdrijf. Daarom is het ook van belang om meer onderzoek te doen naar aanranding, omdat deze groep slachtoffers mogelijk te weinig erkenning krijgt.

In dit onderzoek is het doel om te kijken of de relatie tussen dader en slachtoffer ook een rol speelt bij de mate van erkenning van het slachtoffer en de mogelijke victim blaming die hierbij kan optreden. Hierbij wordt de nadruk gelegd op aanranding, omdat ondanks de grote impact dat het kan hebben, hier nog minder over bekend is. Door de mentale problemen die ook aanranding met zich mee kunnen brengen (Breiding et al., 2014; Capitaine et al., 2011; Mushtaq et al., 2015; Street et al., 2007), is het van belang om hier meer inzicht in te krijgen. Dit onderzoek (en toekomstig onderzoek) kan helpen begrijpen hoe de relatie tussen

dader en slachtoffer van invloed is op de mate van erkenning die het slachtoffer ontvangt. Dit kan bijdragen aan een beter begrip van de complexiteit van aanranding (en overig seksueel grensoverschrijdend gedrag) en de factoren die van invloed zijn op de reacties van de maatschappij op slachtoffers. Daarnaast kan dit onderzoek mogelijk helpen om meer bewustzijn te creëren rondom victim blaming en mogelijk het bevorderen van een cultuur waarin slachtoffers worden erkend en gesteund door zowel hun directe omgeving als door hulpverleners en mensen binnen het rechtssysteem.

Onderzoeksvragen en hypothesen

Centrale onderzoeksvragen:

1. In hoeverre speelt de relatie tussen de dader en het slachtoffer een rol in de mate van erkenning die wordt toegekend aan een slachtoffer van seksueel grensoverschrijdend gedrag?
2. In hoeverre speelt de relatie tussen dader en het slachtoffer een rol in de mate van victim blaming waarmee een slachtoffer van seksueel grensoverschrijdend gedrag te maken krijgt?

Hypothese: slachtoffers van seksueel grensoverschrijdend gedrag die een bekende zijn voor de dader krijgen minder erkenning dan slachtoffers van grensoverschrijdend gedrag door een onbekende dader. Daarnaast wordt er verwacht dat slachtoffers van een bekende dader meer schuld toegeschoven krijgen. Tot slot wordt er een negatief verband tussen victim blaming en mate van erkenning verwacht.

Onderzoeksopzet

Om deze hypothese te toetsen wordt er gebruik gemaakt van een onderzoek met een between-subjects design. Hierbij wordt de relatie tussen dader en slachtoffer (bekende vs. onbekende) gezien als de onafhankelijke variabele en de mate van erkenning en victim

blaming van het slachtoffer gezien als de afhankelijke variabelen. De respondenten worden hierbij (random) ingedeeld in een van de twee condities:

1. Seksueel grensoverschrijdend gedrag waarbij de dader een onbekende is van het slachtoffer.
2. Seksueel grensoverschrijdend gedrag waarbij de dader een bekende is van het slachtoffer.

Vervolgens worden er door middel van een zelfrapportage vragenlijst vragen gesteld, waarmee de respondenten de mate van erkenning en victim blaming aan kunnen geven.

Methode

Onderzoeksgroep

De onderzoeksgroep bestaat uit deelnemers die zijn geworven door middel van het rondsturen van een geanonimiseerde vragenlijst via sociale media. Om in aanmerking te komen voor deelname aan de studie moesten de deelnemers tussen de 18-28 jaar oud zijn en Nederlands spreken. Uiteindelijk zorgde dit voor een totaal van 228 deelnemers. Hiervan werden 99 deelnemers niet meegenomen in de analyse, omdat deze deelnemers niet de gehele vragenlijst hebben ingevuld. Daarnaast vielen er ook nog 3 deelnemers af, omdat zij niet akkoord gingen met de informed consent en mee werking aan het onderzoek. Bovendien vielen er nog 6 deelnemers af door een foutief antwoord op de respons betrouwbaarheidscheck. Tot slot zijn er nog tien antwoorden verwijderd, omdat deze onderdeel waren van de preview in Qualtrics. Van de gebruikte onderzoeksgroep ($N=110$) identificeerde 73.2 % ($N=82$) zich als vrouw, 25 % ($N=28$) als man, 0.9 % ($N=1$) als anders en 0.9% ($N=1$) wenste deze vraag liever niet te beantwoorden.

Procedure

Dit onderzoek maakt deel uit van een groter onderzoek waarin de mate van erkenning bij slachtoffers van seksueel grensoverschrijdend gedrag wordt besproken. Het design van dit

onderzoek is een online experimentele vignetstudie waarbij één van de 5 verschillende experimentele condities wordt gepresenteerd aan de respondenten. Dit onderzoek maakt gebruik van twee vignetten waarin een identieke aanranding wordt omschreven, maar waarbij de dader-slachtoffer relatie (bekende vs. onbekende) verschilt. Het onderzoek is goedgekeurd door de Ethische Commissie van Psychologie (PSY-2223-S-0404).

Voor dit onderzoek werden deelnemers gevraagd een online vragenlijst in te vullen via Qualtrics. Allereerst werden de deelnemers voorzien van informatie over het onderzoek en dienden ze een informed consent te tekenen. Daarna werd er gevraagd of ze binnen de leeftijdscategorie (18-28 jaar) vielen. Indien dit niet het geval was, werd de vragenlijst onmiddellijk beëindigd. Na dit te hebben ingevuld werd er gevraagd naar geslacht. Vervolgens kregen de respondenten, na een korte inleiding, het vignet met een casus. De casus omschreef een fictief voorval met betrekking tot aanranding. De respondenten krijgen allemaal één van de vijf vignetten gepresenteerd, dit is ofwel het nulvignet, waarin geen manipulaties plaatsvinden, of een van de vier experimentele vignetten. Deze overige 4 vignetten bevatten manipulaties van een kenmerk van het delict. De samenstelling van deze groepen zal in de resultaten besproken worden. De inhoud van de vignetten varieert op geslacht van het slachtoffer (man/vrouw), alcoholgebruik van het slachtoffer (veel/weinig), relatie met de dader (bekende/onbekende) en informatie over de dader (wel/geen). Vervolgens werd hen door middel van een zelfrapportage vragenlijst gevraagd hun mening te geven over de mate van erkenning van het slachtoffer, empathie, het geloof in een rechtvaardige wereld en alcohol verwachtingen. In dit onderzoek wordt alleen de vragenlijst gebruikt die betrekking heeft op erkenning en victim blaming.

Deelnemers ontvingen geen vergoeding voor hun deelname aan het onderzoek. Wel kregen zij de mogelijkheid om vragen te stellen of opmerkingen te maken na het invullen van

de vragenlijst. De deelname aan de studie was geheel vrijwillig en de deelnemers hadden op elk moment de mogelijkheid om zich terug te trekken zonder verdere gevolgen.

Materiaal

Vignetten

Er is gebruikgemaakt van vijf verschillende vignetten. In deze vignetten varieerde het geslacht van het slachtoffer, de relatie tussen de dader en het slachtoffer, de hoeveelheid alcohol die het slachtoffer had gedronken en de informatie over de dader. Hierbij is er sprake van een basisvignet, waarin een incident wordt beschreven dat zo veel mogelijk aansluit bij Christies (1986) beschrijving van het “ideale slachtoffer”, waarmee de overige 4 vignetten mee werden vergeleken. In dit basis-vignet is sprake van een onbekende dader:

In 2022 zijn er meer meldingen gedaan van seksueel grensoverschrijdend gedrag bij de politie dan voorgaande jaren (bron: CBS). Hiervan vond een groot deel ook plaats tijdens het uitgaansleven. Dat is een studente, die hieronder haar verhaal doet, ook overkomen. Een week na het voorval doet ze aangifte bij de politie. In de aangifte vermeldt zij het volgende:

“Na een geslaagd verjaardagsfeest, waar we een paar drankjes hebben gedaan, besloten we nog even de stad in te gaan. In de club leerde ik een jongen kennen waar ik ook een tijdje mee heb gedanst. Op een gegeven moment vroeg hij of ik mee ging naar buiten. Ik ging met hem mee en om de hoek hebben we in een steegje even gepraat. Na een tijdje hebben we gezoend. Hier voelde ik me nog wel fijn bij, maar hij probeerde al snel verder te gaan en ging over mijn broek met zijn hand richting mijn kruis. Ik heb zijn hand een paar keer weggeduwd, maar hij bleef doorgaan tot hij met zijn hand bij mijn kruis zat. Toen hij daarna nog steeds niet stopte, gaf ik hem een harde duw en ben ik weggelopen. "Ik voelde mijn hart in mijn keel kloppen en deelde wat er gebeurd was met mijn vriendinnen.”

In het vignet met een bekende dader is de tekst als volgt aangepast:

In 2022 zijn er meer meldingen gedaan van seksueel grensoverschrijdend gedrag bij de politie dan voorgaande jaren (bron: CBS). Hiervan vond een groot deel ook plaats tijdens het uitgaansleven. Dat is een studente, die hieronder haar verhaal doet, ook overkomen. Een week na het voorval doet ze aangifte bij de politie. In de aangifte vermeldt zij het volgende:

“Na een geslaagd verjaardagsfeest, waar we een paar drankjes hebben gedaan, besloten we nog even de stad in te gaan. In de club stond ik te praten met één van de jongens die ook op het feestje was. Ik kende deze jongen al sinds het begin van mijn studie en hij ging vaker met onze vriendengroep mee. Op een gegeven moment vroeg hij of ik mee ging naar buiten. Ik ging met hem mee en om de hoek hebben we in een steegje even gepraat. Na een tijdje hebben we gezoend. Hier voelde ik me nog wel fijn bij, maar hij probeerde al snel verder te gaan en ging over mijn broek met zijn hand richting mijn kruis. Ik heb zijn hand een paar keer weggeduwd, maar hij bleef doorgaan tot hij met zijn hand bij mijn kruis zat. Toen hij daarna

nog steeds niet stopte, gaf ik hem een harde duw en ben ik weggelopen. Ik voelde mijn hart in mijn keel kloppen en deelde wat er gebeurd was met mijn vriendinnen.’

Erkenning van het slachtoffer

Voor het meten van erkenning is gebruikgemaakt van een zelf geconstrueerde schaal, waarin de deelnemers werd gevraagd naar hun mening over het beschreven scenario in de casus. De schaal is niet gevalideerd voor de Nederlandse populatie. De gebruikte vragen zijn afgeleid van de “Social Acknowledgement Scale” (versie 31.01.11) (Maercker & Müller, 2004). Daarnaast is er nog één extra item dat van toegevoegde waarde is voor het meten van sociale erkenning; deze is niet gebaseerd op een eerder bestaande vragenlijst. Er is gekozen om dit item toe te voegen, om de volle bandbreedte van het concept erkenning recht aan te doen. Het item dat is toegevoegd is “wanneer het slachtoffer met mij hierover zou komen praten, zou ik het slachtoffer hulp bieden”.

Er werden zes items geselecteerd en vertaald uit de “Social Acknowledgement Scale” (Maercker & Müller, 2004) die meet in hoeverre iemand erkenning krijgt als slachtoffer. Voorbeelden van deze items zijn: ‘Ik vind de reactie op de gebeurtenis overdreven’ en ‘ik voel mee met het slachtoffer’. Op de geconstrueerde meetschaal konden de deelnemers op een 7-punts Likertschaal (1= *helemaal mee oneens*; 7= *helemaal mee eens*) aangeven in hoeverre zij het eens waren met de genoemde stelling. De erkenning schaal bestond uiteindelijk uit vier items. Hiervan werd één item negatief verwoord. Deze items zijn gehercodeerd, waardoor een hoge score op de items betekent dat er meer erkenning wordt toegekend aan de dader. De erkenning schaal heeft een Cronbach’s alfa van .443. Wanneer er naar het gecorrigeerde item totaal correlatie van item één en vijf wordt gekeken, is zichtbaar dat deze aanzienlijk lager is. Er is gekozen om beide items te verwijderen. De stelling van item één is als volgt: “Ik kan me voorstellen wat het slachtoffer heeft meegemaakt”. Item één correleert negatief met de andere items wegens covariantie. Daarom is dit item uit de erkenning schaal verwijderd. De stelling van item vijf is als volgt: “Ik kan me voorstellen dat het voor mensen onprettig is om hier met

het slachtoffer over te praten”. Er is gekozen om dit aspect te verwijderen, omdat het voornamelijk betrekking heeft op de bereidheid en gemak waarop mensen openlijk durven te communiceren met een slachtoffer over dergelijke situaties. Dit is niet direct gerelateerd aan de mate van erkenning die wordt toegekend. Na het verwijderen van item 1 en 5 heeft de schaal een Cronbach’s alfa van $\alpha=.627$. Gezien het geringe aantal items ($k=4$) heeft deze schaal een goede interne consistentie (gemiddelde inter-item correlaties $>.20$). Bij het vignet met een bekende dader is er in dit geval een Cronbach’s $\alpha=.404$ en bij het vignet met een onbekende dader heeft de schaal een Cronbach’s $\alpha=.741$.

Victim blaming van het slachtoffer

Er werden drie items geselecteerd en vertaald uit de “Questions Assessing Blame and Responsibility Scale” (Brems & Wagner, 1994). Deze items geven weer in hoeverre de respondenten de schuld toekennen aan de dader of juist aan het slachtoffer. De items van deze schaal zijn: ‘het is de schuld van de dader’, ‘het gedrag van het slachtoffer heeft invloed gehad op de acties van de dader’ en ‘het is de schuld van het slachtoffer’. Hierbij konden de deelnemers op een 7-punts Likertschaal (1= *helemaal mee oneens*; 7=*helemaal mee eens*) aangeven in hoeverre zij het eens waren met de genoemde stelling. De victim blaming schaal bestond uit drie items. Hiervan waren er twee items negatief verwoord. Deze items zijn gehercodeerd, waardoor een hoge score op de items betekent dat er sprake is van een hogere mate van victim blaming. De schaal van drie items heeft een goede interne consistentie met Cronbach’s $\alpha=.508$ (gemiddelde inter-item correlatie $>.20$). Bij het vignet met een bekende dader is er een Cronbach’s $\alpha=.584$ en bij het vignet met een onbekende dader heeft de schaal een Cronbach’s $\alpha=.620$.

Analyse

Alle statistische analyses zijn uitgevoerd met behulp van het programma SPSS (versie 27). Het huidige onderzoek heeft een experimentele vorm met een between-subject design. Hierbij wordt de relatie tussen dader en slachtoffer (bekende/onbekende) gezien als de

onafhankelijke variabele en de mate van erkenning en victim blaming van het slachtoffer als de afhankelijke variabelen. Om te toetsen of er een significant verschil is tussen de mate van erkenning en victim blaming van het slachtoffer bij een bekende en onbekende dader, is er een onafhankelijke t-test uitgevoerd.

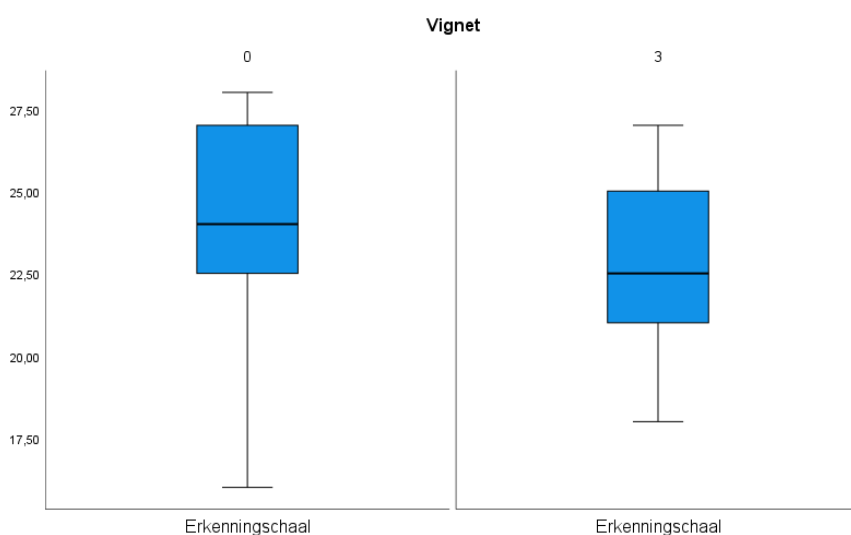
Resultaten

Beschrijving van de data

Voor het beantwoorden van de onderzoeksvraag, is er gekeken naar het vignet waarbij de dader een onbekende is en naar het vignet waarbij de dader een bekende is voor het slachtoffer. 27 respondenten werden toegewezen aan het vignet met onbekende dader (25 vrouwen en 2 mannen). Er werden N=18 respondenten toegewezen aan het vignet, waarbij sprake was van aanranding door bekende dader (11 vrouwen, 6 mannen en één persoon gaf aan deze vraag niet te willen beantwoorden).

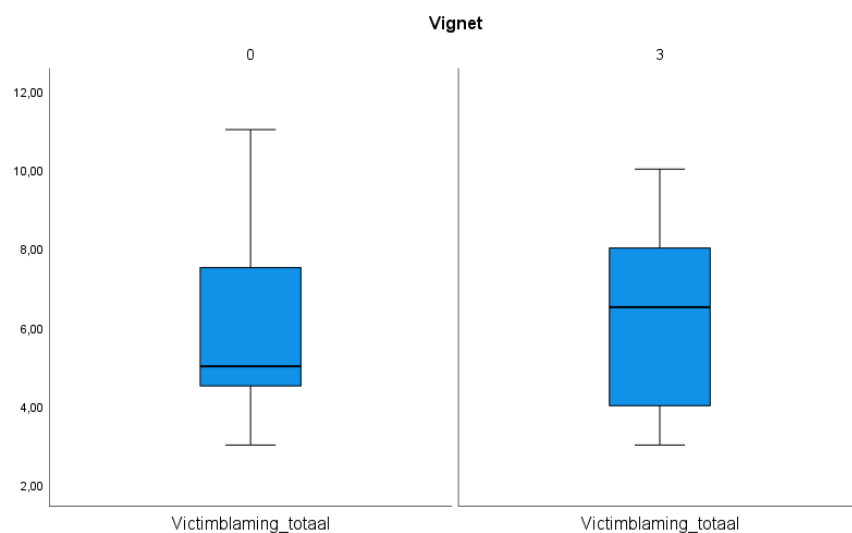
Figuur 1

Boxplots mate van erkenning per vignet

Figuur 2

Boxplots mate van victim blaming per vignet

Tabel 1

Gemiddelde en standaarddeviaties per vignet

	Onbekende dader (N=27)		Bekende dader (N=18)	
	M	SD	M	SD
Erkenning	24.00	3.08	22.67	2.59
Victim blaming	6.11	2.58	6.22	2.46

Opmerking. Alle scores waren op een 7-punts Likertschaal die varieerde van 1=*helemaal mee oneens* tot 7=*helemaal mee eens*.

Assumptie check

Voor het testen van de hypothese wordt er gebruik gemaakt van een onafhankelijke t-toets. Bij de berekening van de skewness komt echter naar voren dat de mate van erkenning (skewness = -.754) en victim blaming (skewness = -.639) bij het vignet met onbekende dader

enigszins linksscheef verdeeld is. Dit betekent dat er niet aan alle assumpties is voldaan. Om die reden is naast de uitvoering van de onafhankelijke twee sample t-toets ook nog een Mann-Whitney U-test (Wilcoxon, 1945) uitgevoerd. Daarnaast is Levene's test (Levene, 1960) voor gelijke varianties uitgevoerd (voor de erkenning schaal; $p = .624$; voor de victim blaming schaal, $p = .929$) kan gesteld worden dat er sprake is van gelijke varianties.

Hypothesetoetsing

De hypothese dat slachtoffers van seksueel grensoverschrijdend gedrag die een bekende zijn voor de dader minder erkenning krijgen en meer te maken krijgen met victim blaming dan slachtoffers door een onbekende is getoetst met t-toetsen voor onafhankelijke groepen. Het verschil tussen beide groepen was niet statistisch significant wat betreft erkenning ($t(43) = 1.51, p = .137, d = .46$) en victim blaming ($t(43) = .14, p = .886, d = -.04$). Post hoc werd wegens het schenden van de assumptie van normaliteit een Mann-Whitney-U test uitgevoerd ($U = 171.00, p = .093$, voor erkenning; $U = 234.50, p = .842$, voor victim blaming). Uit zowel de parametrische als de non-parametrische test blijkt dat er geen significant verschil is gevonden tussen de mate van erkenning en victim blaming bij slachtoffers van seksueel grensoverschrijdend gedrag bij een onbekende dader en slachtoffers van een bekende dader. Door middel van de Spearman's rho correlatiecoëfficiënt is de correlatie tussen de twee afhankelijke variabelen berekend. Er is een significant middelmatig en negatief verband gevonden tussen de mate van erkenning en victim blaming ($\rho = -.490, p = .001, n = 45$). Dit betekent dat wanneer er meer erkenning wordt toegekend, er minder sprake is van victim blaming. Dit is in lijn met de opgestelde hypothese.

Discussie

Deze studie richtte zich op de invloed van de dader-slachtoffer relatie op de mate van erkenning en victim blaming die wordt toegekend door waarnemers aan slachtoffers van seksueel grensoverschrijdend gedrag. Op basis van het concept "het ideale slachtoffer" van

Christie (1986) en naar aanleiding van eerder onderzoek (Gravelin et al., 2019 ; Grubb & Harrower 2008; Hockett et al., 2016; Perssons & Dhingra, 2022) wordt verwacht dat de slachtoffers van een bekende dader minder erkenning toegekend krijgen en vaker de schuld krijgen van het voorgevallen delict, dan slachtoffers die te maken hebben gekregen met een onbekende dader. Dit is onderzocht aan de hand van een online experimentele vignetstudie. Bovendien werd een negatieve correlatie tussen victim blaming en de mate van erkenning verwacht.

Yuvarajan en Stanford (2016) vonden dat er meer sprake is van victim blaming wanneer de dader een bekende is. Ook waren er bij verscheidene onderzoeken sprake van minder erkenning wanneer de dader een bekende is (Gravelin et al., 2019; Grubb & Harrower 2008; Hockett et al., 2016; Perssons & Dhingra, 2022). Dit komt niet overeen met de resultaten die hier gepresenteerd zijn. In de huidige studie is geen significant verschil gevonden in zowel de mate van erkenning en als de mate van victim blaming die wordt toegekend door waarnemers bij slachtoffers van bekende en onbekende daders. In lijn met de verwachting is de mate van erkenning wel negatief gecorreleerd met victim blaming.

Sterke punten

Eén van de sterke punten van dit onderzoek is dat de vragenlijsten allemaal anoniem zijn ingevuld. Hoewel de meeste deelnemers geworven zijn door middel van het doorsturen van de vragenlijst via sociale media en daarmee voornamelijk terecht zijn gekomen in onze direct omgeving, is de privacy van de deelnemers goed gewaarborgd. Dit is gedaan door niet te vragen naar demografische kenmerken zoals leeftijd, nationaliteit en opleiding. Daarnaast was het IP-adres ook niet te herleiden. Dit zorgde ervoor dat de deelnemers geheel anoniem bleven, waardoor de kans groter is dat deelnemers de vragenlijst naar waarheid invullen (Ong & Weiss, 2000).

Een ander sterk punt van dit onderzoek is, dat er onderzoek is gedaan naar een scenario waarbij er sprake is van aanranding. Dit in tegenstelling tot vele andere onderzoeken waarbij alleen wordt gekeken naar verkrachting. De focus op aanranding zorgt ervoor dat een tot dusver onderbelichte kwestie ook wordt aangepakt. Uit eerder onderzoek is wel gebleken dat aanranding ook ernstige gevolgen kan hebben voor het mentaal welzijn van slachtoffers (Río & Valle, 2016). Onderzoek naar dit onderwerp draagt daarmee bij aan meer bewustzijn en begrip van aanranding als ernstig en schadelijk misdrijf. Dit zorgt ervoor dat ook slachtoffers van een aanrandingsdelict beter ondersteund kunnen worden.

Limitaties en vervolgonderzoek

Bij de bespreking van deze studie moet er ook rekening worden gehouden met de beperkingen die van invloed kunnen zijn op de interpretatie van de bevindingen. Een van de grootste beperkingen binnen dit onderzoek, is de steekproefgrootte. Hoewel er gestreefd is naar een steekproefgrootte van $N=150$ voor de gehele onderzoeksgroep, bestond de steekproef uiteindelijk uit een beperkt aantal deelnemers ($N=110$). Er zijn bijna 100 deelnemers afgevallen, die de vragenlijst niet volledig hebben ingevuld. Hiervan waren rond de 50 deelnemers die op de laatste dag afvielen. Het punt waarop mensen afhaakten was niet geheel constant, waardoor de kans dat het aan een bepaald item lag relatief klein is. Bovendien kon er ook geen duidelijk patroon gedetecteerd worden in de kenmerken van deelnemers die uitvielen. Dit suggereert dat het uitvalspercentage random was. Een gebrek aan motivatie bij de deelnemers zou hiervoor een verklaring kunnen zijn. Dit kan een gevolg zijn van verschillende factoren zoals verveling, een gebrek aan interesse en betrokkenheid in het onderwerp of andere dingen die hun aandacht afleiden. Daarnaast kan de inhoud van de vragenlijst gevoelige onderwerpen bevatten, die voor sommigen wellicht te emotioneel beladen of ongemakkelijk is. Dit kan ervoor zorgen dat ze worden ontmoedigd om de vragenlijst af te maken. De hoge uitval kan mogelijk impact hebben op de representativiteit en

zou kunnen ervoor zorgen dat belangrijke informatie verloren gaat. Vanwege het lage aantal respondenten zaten er minder dan 30 deelnemers in een vignet. Dit zou er mogelijk voor kunnen hebben gezorgd dat de power van de uitgevoerde analyse is aangetast en daarmee ook het vermogen om significante resultaten te vinden.

Daarnaast was er sprake van een scheve verdeling van de data. Hierdoor werd er niet voldaan aan alle assumpties van een parametrische toets. Ten gevolge hiervan is er ook nog gebruik gemaakt van een non-parametrisch alternatief. Bij het vinden van een linksscheve verdeling van de data kunnen verschillende aspecten een rol spelen. Een factor die hier invloed op zou kunnen hebben is bewustzijn van het probleem. Wanneer de deelnemers op de hoogte zijn en bewust zijn van het probleem rondom seksueel grensoverschrijdend gedrag, kan dit ervoor zorgen dat deze mensen automatisch meer erkenning toe kennen aan het slachtoffer. Daarnaast zou ook sociaal wenselijkheid een rol kunnen spelen. Bij dit onderzoek is het duidelijk dat het gaat om de erkenning van een slachtoffer. Dit kan ervoor zorgen dat de deelnemers zich meer bewust zijn van hun verwachte reactie en daardoor hun erkenning voor het slachtoffer juist meer te benadrukken. Toch is het belangrijk om voorzichtig te zijn met het interpreteren van vele hoge scores. Het zou namelijk ook kunnen wijzen op een plafondeffect doordat de meetinstrumenten niet gevoelig genoeg zijn.

Hoewel een vignetstudie enige controle biedt, kan de beperking van de situatie tot een gestandaardiseerde casus mogelijk niet alle complexiteit van de daadwerkelijke interacties tussen dader en slachtoffer weergeven. Bovendien is erkenning een lastig te operationaliseren construct. Tijdens deze studie wordt ervan uitgegaan dat er sprake is van erkenning op het moment dat een slachtoffer zich gehoord voelt, zijn of haar verhaal kan doen zonder dat dit verdraait, gebagatelliseerd of afgekapt wordt en dat er positieve feedback verkregen wordt, waaruit blijkt dat er geluisterd wordt (Bosma, 2020). Aan de hand van een vragenlijst is het moeilijk te meten wanneer en in welke mate er aan deze aspecten wordt voldaan.

Er was een relatief klein verschil te zien tussen de twee vignetten. Een mogelijke verklaring hiervoor zou kunnen zijn dat de manipulatie in het vignet te subtiel was, waardoor het ware effect lastig te meten was en niet onderscheidend genoeg. Daarom wordt er gesuggereerd om gebruik te maken van explicietere manipulaties. Hierbij kan de taal en context van de manipulatie meer versterkt worden. Bij dit onderzoek was er slechts een verschil van twee zinnen ten opzichte van het andere vignet. In vervolgonderzoek zou de casus meer gedetailleerd beschreven kunnen worden, waardoor het verschil duidelijker over gebracht kan worden. Bovendien kan een pre-test gedaan worden om de effectiviteit van de manipulatie te controleren. Op die manier kunnen er voor het afnemen van de vragenlijsten nog wijzigingen in de manipulatie gedaan worden.

Ook zou het ontbreken van een significant resultaat kunnen aangeven dat de associatie tussen dader-slachtoffer relatie en erkenning en victim blaming afhankelijk is van andere individuele of contextuele factoren. Om beter begrip te krijgen van deze complexe relatie, is verder (breder) onderzoek nodig.

Om de betrouwbaarheid en generaliseerbaarheid te vergroten en om een beter inzicht te krijgen in de daadwerkelijke aanwezigheid van een effect, wordt er aangeraden om bij vervolgonderzoek een grotere en representatievere onderzoeksgroep te gebruiken. Er wordt aangeraden om naast een kwantitatief onderzoek, ook een kwalitatieve benadering te gebruiken zoals diepte-interviews uit te voeren. Op die manier kunnen de ervaringen, motivaties en overtuigingen van de waarnemers rondom de erkenning en victim blaming van het slachtoffer duidelijker naar voren komen. Dit kan helpen bij het identificeren van (subtiele) factoren die wellicht niet naar voren komen bij gestandaardiseerde vragenlijsten. Het stelt de slachtoffers in staat om hun eigen ervaring onder woorden te brengen en geeft daarmee de mogelijkheid aan onderzoekers om te luisteren naar wat slachtoffers zelf belangrijk vinden bij de ervaring van erkenning. Ook kan het mogelijk zorgen voor minder

uitval, doordat deelnemers meer betrokken raken bij het onderzoek waardoor er mogelijk een verhoging in de motivatie ontstaat. Tot slot zou toekomstig onderzoek zich ook meer kunnen toespitsen op de beoordeling van slachtoffers door mensen vanuit het rechtssysteem zoals politieambtenaren. Op die manier kan er gekeken worden wat voor hen kenmerken zijn die passen bij “het ideale slachtoffer” en of de dader-slachtoffer relatie hier ook een rol in speelt. Dit kan ook bij hen zorgen voor meer bewustwording en voorkoming van victim blaming door middel van trainingen.

Implicaties

Hoewel er in dit onderzoek geen significant resultaat is gevonden met betrekking tot de dader-slachtoffer relatie, heeft het alsnog waardevolle theoretische implicaties. De bevindingen van deze studie kunnen aangeven dat eventuele interventies die gericht zijn op het verminderen van victim blaming en het vergroten van erkenning van het slachtoffer, zich niet alleen moeten richten op de relatie tussen dader en slachtoffer, maar ook naar de bredere context moeten kijken. Bovendien is er geen ondersteuning gevonden voor het beeld van “het ideale slachtoffer” van Christie (1986). Dit zou er mogelijk op kunnen wijzen, dat de kijk op “het ideale slachtoffer” gaandeweg gewijzigd wordt, vanwege de dynamische aard van het concept. Dit zou kunnen betekenen dat er even veel erkenning voor slachtoffers van bekende en onbekende daders is. Nader onderzoek zou kunnen helpen bij het vergroten van erkenning en verminderen van victim blaming voor alle soorten slachtoffers.

Verder kent het onderzoek ook praktische implicaties. Hoewel dit onderzoek geen significante resultaten heeft kunnen vinden, blijkt uit eerder onderzoek van Perdahli Fis en collega's (2010) wel dat slachtoffers meer trauma ervaren en zich minder gehoord voelen bij een bekende dader. Het is daarom van belang dit ook bij slachtofferhulp te integreren. Dit kan gedaan worden door middel van het geven van training aan hulpverleners waarbij er rekening wordt gehouden met de relatie van het slachtoffer. Dit kan uiteindelijk leiden tot effectievere

interventies en uiteindelijk meer bewustwording omtrent dit onderwerp. Op die manier kunnen de slachtoffers de hulp en ondersteuning krijgen die ze nodig hebben.

Conclusie

Kortom, de huidige resultaten laten zien dat de relatie tussen dader en slachtoffer geen invloed heeft op de mate van erkenning en victim blaming. Toch blijft het van uiterst belang om te benadrukken dat slachtoffers er nooit alleen voor mogen staan en te allen tijde de erkenning krijgen die zij verdienen, ongeacht de relatie met de dader.

Referenties

- Bell, S., Kuriloff, P. J., & Lottes, I. L. (1994). Understanding Attributions of Blame in Stranger Rape and Date Rape Situations: An Examination of Gender, Race, Identification, and Students' Social Perceptions of Rape Victims¹. *Journal of Applied Social Psychology*, 24(19), 1719–1734. <https://doi.org/10.1111/j.1559-1816.1994.tb01571.x>
- Bendixen, M., Henriksen, M. B., & Nøstdahl, R. K. (2014). Attitudes toward rape and attribution of responsibility to rape victims in a Norwegian community sample. *Nordic Psychology*, 66(3), 168–186. <https://doi.org/10.1080/19012276.2014.931813>
- Bieneck, S., and Krahé, B. (2011). Blaming the victim and exonerating the perpetrator in cases of rape and robbery: is there a double standard? *Journal Interperonal Violence*, 26, 1785–1797. doi: 10.1177/0886260510372945
- Bosma, A.K., (2020). Over herkennen en erkennen. *Slachtofferhulp Nederland*. Geraadpleegd op 11 april 2023 van, <https://www.slachtofferhulp.nl/globalassets/media/200222-herkenning-en-erkenning-slachtoffers.pdf>
- Brown, S.A., Christiansen, B.A., & Goldman, M.S. (1987). The alcohol expectancy questionnaire: An instrument for the assessment of adolescent and adult alcohol expectancies. *Journal of Studies on Alcohol*, 48, 483-491.
- Campbell, R., Ahrens, C. E., Sefl, T., Wasco, S. M., & Barnes, H. E. (2001). Social Reactions to Rape Victims: Healing and Hurtful Effects on Psychological and Physical Health Outcomes. *Violence & Victims*, 16(3), 287–302. <https://doi.org/10.1891/0886-6708.16.3.287>
- Capitaine, M., Rodgers, R. F., & Chabrol, H. (2011). Unwanted sexual experiences, depressive symptoms and disordered eating among college students. *Eating Behaviors*, 12(1), 86–89. <https://doi.org/10.1016/j.eatbeh.2010.11.003>

- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2023) *Helpt jonge vrouwen slachtoffer seksueel grensoverschrijdend gedrag in 2022*. Geraadpleegd op 13 maart 2023, van <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2023/02/helpt-jonge-vrouwen-slachtoffer-seksueel-grensoverschrijdend-gedrag-in-2022>
- Christie, N. (1986) The ideal victim. In: E.A. Fattah (red.), *From crime policy to victim policy*, 17-30.
- Coller, S.A., & Resick, P.A. (1987). Women's Attributions of Responsibility for Date Rape: The Influence of Empathy and Sex-Role Stereotyping. *Violence and Victims*, 2, 115 - 125.
- Cook, S. L., Gidycz, C. A., Koss, M. P., & Murphy, M. (2011). Emerging issues in the measurement of rape victimization. *Violence Against Women*, 17(2), 201–218. <https://doi.org/10.1177/1077801210397741>
- Creighton, C. D., & Jones, A. C. (2012). Psychological profiles of adult sexual assault victims. *Journal of Forensic and Legal Medicine*, 19(1), 35–39. <https://doi.org/10.1016/j.jflm.2011.10.007>
- Elklit, A., & Christiansen, D. (2013). Risk Factors for Posttraumatic Stress Disorder in Female Help-Seeking Victims of Sexual Assault. *Violence and Victims*.
- Fitzgerald, L., Swan, S. C., & Magley, V. J. (1997). But was it really sexual harassment? Legal, behavioral, and psychological definitions of the workplace victimization of women. *W. O'Donohue*. <https://psycnet.apa.org/record/1996-98843-001>
- Fohring, S. (2018). What's in a word? Victims on 'victim'. *International Review of Victimology*, 24(2), 151–164. <https://doi.org/10.1177/0269758018755154>

- Franiuk, R., Seefeldt, J. L., Cephress, S. L., & Vandello, J. A. (2008). Prevalence and Effects of Rape Myths in Print Journalism. *Violence Against Women, 14*(3), 287–309.
<https://doi.org/10.1177/1077801207313971>
- Friis-Rødel, A. M., Leth, P. M., & Astrup, B. S. (2021). Stranger rape; distinctions between the typical rape type and other types of rape. A study based on data from Center for Victims of Sexual Assault. *Journal of Forensic and Legal Medicine, 80*, 102159.
<https://doi.org/10.1016/j.jflm.2021.102159>
- Furnham, A. (2003). Belief in a just world: research progress over the past decade. *Personality and Individual Differences, 34*(5), 795–817.
[https://doi.org/10.1016/s0191-8869\(02\)00072-7](https://doi.org/10.1016/s0191-8869(02)00072-7)
- Gajmer, P. (2020). Sex Assault and Offenders—An Overview of Victim-offender Relationship on Cases of Sexual Offences. *International journal of ethics, trauma & victimology*.
- Gilmore, K., & Pittman, L. (1993). To report or not to report: A study of victims/survivors of sexual assault and their experience of making an initial report to the police.
- Gordon, M. J., & Riger, S. (1989). *The Female Fear*. <http://ci.nii.ac.jp/ncid/BA07752595>
- Gravelin, C. R., Biernat, M., & Bucher, C. E. (2019). Blaming the Victim of Acquaintance Rape: Individual, Situational, and Sociocultural Factors. *Frontiers in Psychology, 9*.
<https://doi.org/10.3389/fpsyg.2018.02422>
- Gregory, J., & Lees, S. (2012). Policing Sexual Assault. In *Routledge eBooks*.
<https://doi.org/10.4324/9780203056714>
- Grubb, A., & Harrower, J. (2008). Attribution of blame in cases of rape: An analysis of participant gender, type of rape and perceived similarity to the victim. *Aggression and Violent Behavior, 13*(5), 396–405. <https://doi.org/10.1016/j.avb.2008.06.006>
- Grubb A. R., Turner E. (2012). Attribution of blame in rape cases: A review of the impact of rape myth acceptance, gender role conformity and substance use on victim

- blaming. *Aggression and Violent Behavior*, 17(5), 443–452. <https://doi-org.proxy-ub.rug.nl/10.1016/j.avb.2012.06.002>
- Hammond C. B., Calhoun K. S. (2007). Labeling of abuse experiences and rates of victimization. *Psychology of Women Quarterly*, 31, 371-380.
- Han, I., Shin, H. S., Ko, Y., & Shin, W. S. (2022). Immersive Virtual Reality for Increasing Presence and Empathy. *Journal of Computer Assisted Learning*, 38(4), 1115–1126.
- Hine B., Murphy A. (2019). The influence of ‘high’ vs ‘low’ rape myth acceptance on police officers’ judgements of victim and perpetrator responsibility, and rape authenticity. *Journal of Criminal Justice*, 60, 100–107. <https://doi-org.proxy-ub.rug.nl/10.1016/j.jcrimjus.2018.08.001>
- Hockett J. M., Smith S. J., Klausning C. D., Saucier D. A. (2016). Rape myth consistency and gender differences in perceiving rape victims: A meta-analysis. *Violence Against Women*, 22(2), 139–167. <https://doi-org.proxy-ub.rug.nl/10.1177/1077801215607359>
- Hoertel, N., Strat, Y. L., Schuster, J., & Limosin, F. (2012). Sexual Assaulters in the United States: Prevalence and Psychiatric Correlates in a National Sample. *Archives of Sexual Behavior*, 41(6), 1379–1387. <https://doi.org/10.1007/s10508-012-9943-5>
- Holland, K. J., & Cortina, L. M. (2016). Sexual Harassment: Undermining the Wellbeing of Working Women. In *Springer eBooks* (pp. 83–101). https://doi.org/10.1007/978-94-017-9897-6_6
- Horvath, M., & Brown, J. (2009). Rape: Challenging contemporary thinking. *Devon: Willan*.
- Hutchings, P., & Dutton, M. (1997). Symptom severity and diagnoses related to sexual assault history. *Journal of anxiety disorders*.
- Jina, R., & Thomas, L. S. (2013). Health consequences of sexual violence against women. *Best practice & research. Clinical obstetrics & gynecology*, 27(1), 15–26. <https://doi.org/10.1016/j.bpobgyn.2012.08.012>

- Jones, J. A., Wynn, B. O., Kroeze, B., Dunnuck, C., & Rossman, L. (2004). Comparison of sexual assaults by strangers versus known assailants in a community-based population. *American Journal of Emergency Medicine*, 22(6), 454–459.
<https://doi.org/10.1016/j.ajem.2004.07.020>
- Kahn, A. S. (2004). 2003 Carolyn Sherif Award Address: What college women do and do not experience as rape. *Psychology of Women Quarterly*, 28(1), 9–15. <https://doi.org/10.1111/j.1471-6402.2004.00117.x>
- Kahn A. S., Mathie V. A., Torgler C. (1994). Rape scripts and rape acknowledgment. *Psychology of Women Quarterly*, 18, 53–66.
- Kelly, L. (2002). A research review on the reporting, investigation, and prosecution of rape cases. *Her Majesty's Crown Prosecution Service Inspectorate*.
- Khatua, A., Cambria, E., & Khatua, A. (2018). Sounds of Silence Breakers: Exploring Sexual Violence on Twitter. <https://doi.org/10.1109/asonam.2018.8508576>
- Kogut, T. (2011). Someone to blame: When identifying a victim decreases helping. *Journal of Experimental Social Psychology*, 47(4), 748–755.
<https://doi.org/10.1016/j.jesp.2011.02.011>
- Korn, A., & Efrat, S. (2004). The Coverage of Rape in the Israeli Popular Press. *Violence Against Women*, 10(9), 1056–1074. <https://doi.org/10.1177/1077801204267378>
- Krahé, B., Bieneck, S., & Scheinberger-Olwig, R. (2007). Adolescents' sexual scripts: Schematic representations of consensual and nonconsensual heterosexual interactions. *Journal of Sex Research*, 4, 316–327. doi:10.1080/00224490701580923.
- Levene, H. (1960) Robust Tests for Equality of Variances. *Contributions to Probability and Statistics*, 278-292.
- Littleton, H., & Dodd, J. (2016). Violent Attacks and Damaged Victims. *Violence Against Women*, 22(14), 1725–1747. <https://doi.org/10.1177/10778012166631438>

- Lonsway, K. A., & Fitzgerald, L. F. (1994). Rape myths: In review. *Psychology of Women Quarterly*, 18(2), 133–164. <https://doi.org/10.1111/j.1471-6402.1994.tb00448.x>
- Mack, K. (1998). “You should scrutinise her evidence with great care”: Corroboration of women's testimony about sexual assault, *Balancing the scales: Rape, law reform and Australian culture*, 59–75.
- Maercker, A., & Müller, J. (2004). Social acknowledgment as a victim or survivor: A scale to measure a recovery factor of PTSD. *Journal of Traumatic Stress*, 17(4), 345–351. <https://doi.org/10.1023/b:jots.0000038484.15488.3d>
- Mahria, N. (2008), Just Representation: Press Reporting and the Reality of Rape. Eaves/The Lilith Project.
- Mushtaq, M., Sultana, S., & Imtiaz, I. (2015). The Trauma of Sexual Harassment and its Mental Health Consequences Among Nurses. *Journal of the College of Physicians and Surgeons--Pakistan : JCPSP*, 25(9), 675–679.
- McMillan, L., Thomas, M. (2009), Police Interviews of Rape Victims, *Rape: Challenging Contemporary Thinking*.
- McWhorter, S. K., Stander, V. A., Merrill, L. L., Thomsen, C. J., & Milner, J. S. (2009). Reports of rape repretation in newly enlisted male navy personnel. *Violence and Victims*, 24(2), 204-218.
- Musah, R. A., Cody, R. J., Dane, A. J., Vuong, A. L., & Shepard, J. (2012). Direct analysis in real time mass spectrometry for analysis of sexual assault evidence. *Rapid Communications in Mass Spectrometry*, 26(9), 1039–1046. <https://doi.org/10.1002/rcm.6198>
- Nederlands Jeugdinstituut. (2022) Wat is victim blaming en hoe ga ik er mee om?. Geraadpleegd op 11 april 2023, van <https://www.nji.nl/seksueel-grensoverschrijdend-gedrag/wat-is-victim-blaming-en-hoe-ga-ik-ermee-om#zelfbeschuldiging>.

- Niemi, L. & Young, L. (2016). When and why we see victims as responsible: The impact of ideology on attitudes toward victims. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 42(9), 1227-1242.
- Ong, A.D., & Weiss, D.J. (2000) The Impact of Anonymity on Responses to Sensitive Questions. *Journal of Applied Social Psychology*, 30, 1691–1708.
- Perdahli Fis, N., Arman, A., Kalaca, S., & Berkem, M. (2010). Psychiatric evaluation of sexual abuse cases: A clinical representative sample from Turkey. *Children and Youth Services Review*, 32(10), 1285–1290. <https://doi.org/10.1016/j.chilyouth.2010.04.020>
- Persson S, Dhingra K. (2022) Attributions of Blame in Stranger and Acquaintance Rape: A Multilevel Meta-Analysis and Systematic Review. *Trauma Violence Abuse*. 3,795-809.doi: 10.1177/1524838020977146.
- Persson, S., Dhingra, K., & Grogan, S. (2018). Attributions of victim blame in stranger and acquaintance rape: A quantitative study. *Journal of Clinical Nursing*, 27(13–14), 2640–2649. <https://doi.org/10.1111/jocn.14351>
- Río, I., & Valle, E. (2016). Non-partner sexual violence against women in Spain: lifetime prevalence, perpetrators, and consequences on mental health. *Journal of Public Health*. <https://doi.org/10.1093/pubmed/fdw111>
- Ryan, W. (1976). Blaming the victim. *Vintage*, 226
- Ryan, K. A. (2011). The Relationship between Rape Myths and Sexual Scripts: The Social Construction of Rape. *Sex Roles*, 65(11–12), 774–782. <https://doi.org/10.1007/s11199-011-0033-2>
- Schank, R. C., & Abelson, R. P. (1979). Scripts, Plans, Goals, and Understanding: An Inquiry into Human Knowledge Structures. *American Journal of Psychology*, 92(1), 176. <https://doi.org/10.2307/1421499>

- Sigurvinsdottir R., Ullman S. E. (2015). Social reactions, self-blame and problem drinking in adult sexual assault survivors. *Psychology of Violence*, 5(2), 192–198. <https://doi.org/10.1037%2Fa0036316>
- Sommer, J. M., Babcock, J. C., & Sharp, C. (2016). A Dyadic Analysis of Partner Violence and Adult Attachment. *Journal of Family Violence*, 32(3), 279–290. <https://doi.org/10.1007/s10896-016-9868-1>
- Spencer, C., Mallory, A., Toews, M., Stith, S., & Wood, L. (2017). Why sexual assault survivors do not report to universities: A feminist analysis. *Family Relations: An Interdisciplinary Journal of Applied Family Studies*, 66(1), 166–179. <https://doi.org/10.1111/fare.12241>
- Street, Amy & Gradus, Jaimie & Stafford, Jane & Kelly, Kacie. (2007). Gender Differences in Experiences of Sexual Harassment: Data From a Male-Dominated Environment. *Journal of consulting and clinical psychology*, 75. 464-74. 10.1037/0022-006X.75.3.464.
- Strömwall L. A., Alfredsson H., Landstrom S. (2013). Blame attributions and rape: Effects of belief in a just world and relationship level. *Legal and Criminological Psychology*, 18(2), 254–261. <https://doi-org.proxy-ub.rug.nl/10.1111/j.2044-8333.2012.02044.x>
- Tjaden, P., & Thoennes, N. (2006). Extent, Nature, and Consequences of Rape Victimization: Findings From the National Violence Against Women Survey [Dataset]. In *PsycEXTRA Dataset*. <https://doi.org/10.1037/e513832006-001>
- Ullman, S. E., & Brecklin, L. R. (2002). Sexual assault history, PTSD, and mental health service seeking in a national sample of women. *Journal of Community Psychology*, 30(3), 261–279. <https://doi.org/10.1002/jcop.10008>
- Ullman, S., Townsend, S., Filipas, H., & Starzynski, L. (2007). Structural Models of the Relations of Assault Severity, Social Support, Avoidance Coping, Self-Blame, and

- PTSD Among Sexual Assault Survivors. *Psychology of Women Quarterly*, 31(1), 23–37. <https://doi.org/10.1111/j.1471-6402.2007.00328.x>
- University of Gothenburg. (2020, 20 maart). Why do people blame victims? [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=sNJRHePkS60>
- Van der Aa, S., & Okur, P. (2011). 'Slachtoffer' of 'aangever' van seksueel misbruik: Nomen est omen? *Delikt en Delinkwent*, 41(8), 909-927.
- Wadsworth, P., & Records, K. (2013). A Review of the Health Effects of Sexual Assault on African American Women and Adolescents. *Journal of Obstetric, Gynecologic, & Neonatal Nursing*, 42(3), 249–273. <https://doi.org/10.1111/1552-6909.12041>
- Wilcoxon, F. (1945). Individual comparisons by ranking methods. *Biometrics*, 1, 80-83.
- Williams, L. S. (1984). The classic rape: When do victims report? *Social Problems*, 31(4), 459–467. <https://doi.org/10.1525/sp.1984.31.4.03a00070>
- Wilson, L., Farley, A., & Horton, S. (2022). The Impact of Victim Blaming and Locus of Control on Mental Health Outcomes Among Female Sexual Assault Survivors. *Violence against women*.
- Wheatcroft, J. M., Wagstaff, G. F., & Moran, A. (2009). Revictimizing the Victim? How Rape Victims Experience the UK Legal System. *Victims & offenders*, 4(3), 265–284. <https://doi.org/10.1080/15564880903048529>
- Whatley, M. A. (1996). Victim characteristics influencing attributions of responsibility to rape victims: A meta-analysis. *Aggression and Violent Behavior*, 1(2), 81–95. [https://doi.org/10.1016/1359-1789\(95\)00011-9](https://doi.org/10.1016/1359-1789(95)00011-9)
- Yuvarajan, E., & Stanford, M. S. (2015). Clergy Perceptions of Sexual Assault Victimization. *Violence Against Women*, 22(5), 588–608. <https://doi.org/10.1177/1077801215605919>

Bijlage A

Vignetstudie

Onbekende dader

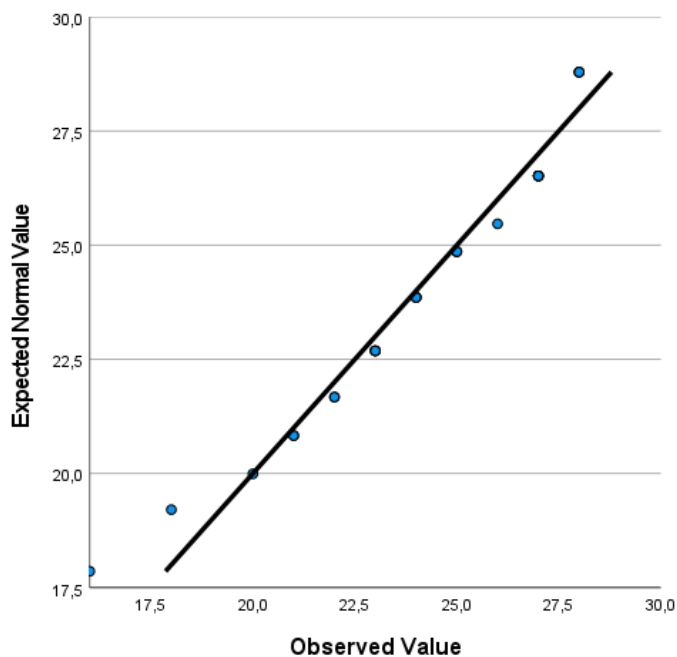
In het vignet met een onbekende dader, heeft er geen eerder interactie tussen de dader en het slachtoffer plaatsgevonden.

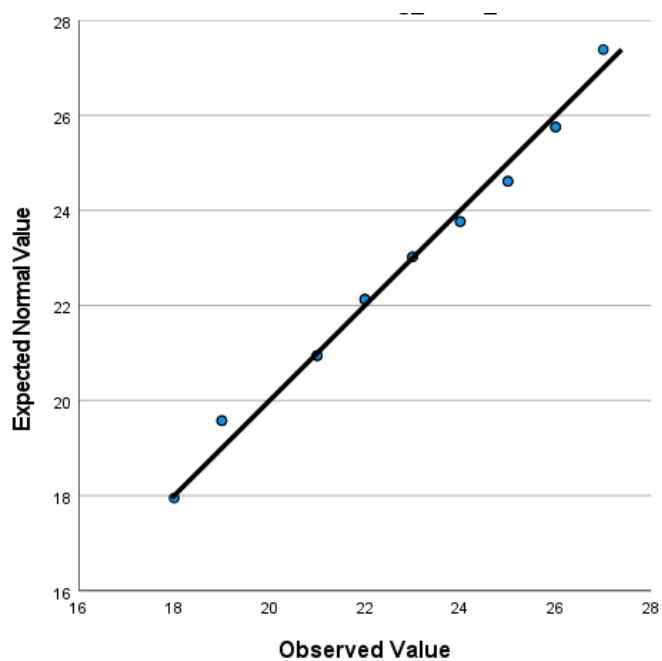
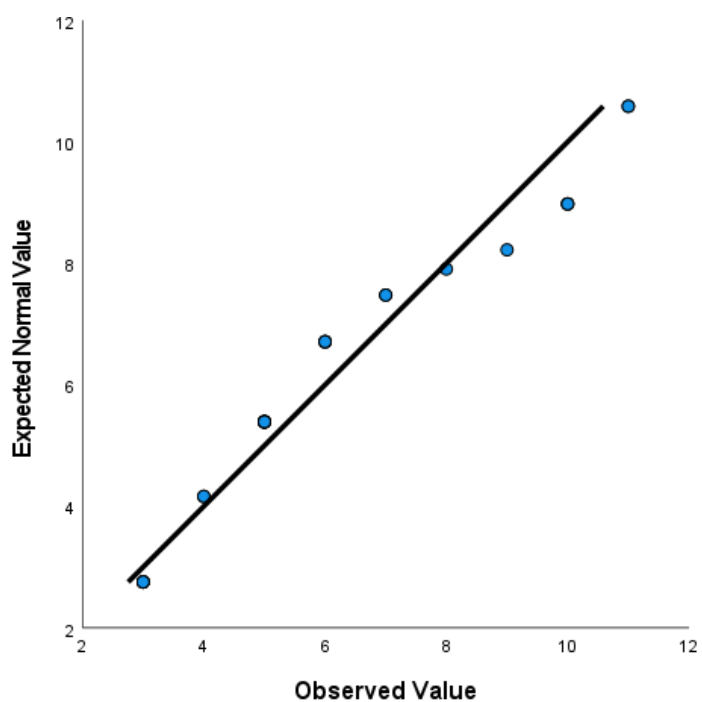
Bekende dader

In het vignet met een bekende dader, is er eerdere interactie geweest tussen de dader en het slachtoffer. Met een bekende kunnen verschillende mensen worden aangeduid zoals: een vriend, een familielid, een collega, een kennis etc.

Bijlage B

Figuur 1- QQ-plot V0 (onbekende dader) mate van erkenning

Figuur 2- QQ-plot Vb (bekende dader) mate van erkenning**Figuur 3 - QQ-plot V0 (onbekende dader) victim blaming**

Figuur 4 - QQ-plot Vb (bekende dader) victim blaming